پەککەوتووی هەستي/بیستن

مامۆستای بابەت:

م.کارۆخ جوهر جلال

بەشی پەروەردەی تایبەت/کۆلێژی پەروەردە/

پێشەکی :

هەستی بیستن گرنگی زۆری هەیە لای تاك ، ئەو هەستە زۆر بەهێزە و ئەتوانی جیاوازی هەموو جۆرە دەنگەکان بکات ، لەژیان دا زۆر پشتی پێوە دەبەستێ ، وەهەندێ نەخۆشی کاریگەری ئەکاتە سەربیستن وەکو : ئاوڵەی ئەڵمانی و هەوکردنی مێشك و ملە خرە و هۆکاری بۆماوەیی و کێشەکانی کاتی لەدایك بوون و بەکارهێنانی ئەو دەرمانانەی کەئەبیتە هۆی تێکدانی هەستی بیستن .

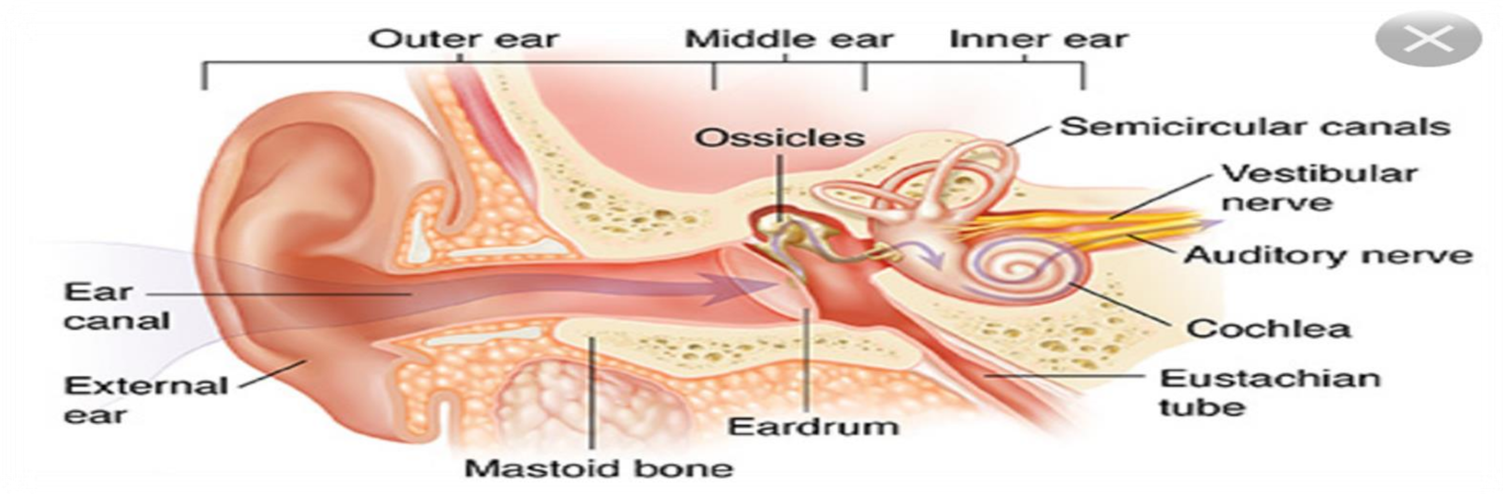

پێناسەکانی نابیستان

کۆئەندامی بیستن : هەستەوەری بیستن یەکیکە لە گرنگترین هەستەوەرەکان و ڕۆلی یەکلا کەرەوەی لە فێربونی زمان دا هەیەو ئەگەر مرۆڤ هەستەوەری بیستنی لەدەست بدات ئەوکات بەهیچ شێوەیەك توانای قسەکردنی نابێت و تەنها دەتوانیت لە ڕێگای زمانی ئامارژە ئیشارەت و جوولەی دەست و پە نجەکانەوە پەیوەندی بەکەسانی ترەوە بکات .

- **پێناسەی پزیشکی بۆ نابیستان :** پێناسەی پزیشکی لەسەر لایەنی فسیۆلۆجی دەکاتەوە،واتا ئەو کەسانە بەنابیست دادەنێت کە ناتوانن لەڕێگای کۆئەندامی بەو مەبەستە ببیستن ،واتا گوێیەکان لەبەر هەر چ هۆکارێکی بۆماوەیی یان ژینگە بێت ناتوانن کار و ئەرکەکانی خۆیان جێبەجی بکەن لەڕێگەی پرۆسەی بیستن .

- **پێناسەی پەروەردەیی بۆ نابیستان :** نابیستان لە پرۆسەی پەروەردە وفێرکرن پێویستیان بە پرۆگرام و پەروەردەی تایبەت هەیە،بۆئەوەی فێری پرۆسەی فێرکردن وفێربوون بن، پێویستیان بەکەسانی پسپۆرو شارەزا هەیە.

پێکهاتەوتوێکاری کۆئەندامی بیستن :

1 – گوێچکەی دەرەوە :

ئەم بەشەی گوێچکە پێکهاتوە لە کەوانە وکرکڕاگەو کەناڵ و پەردەی گوێ پێکدێت و ئەرك و فرمانی سەرەکی بریتیە لە کۆکردنەوەی دەنگەکانی جیهانی دەرەوە و ڕەوانکردنی بۆ گوێچکەی ناوەراست .

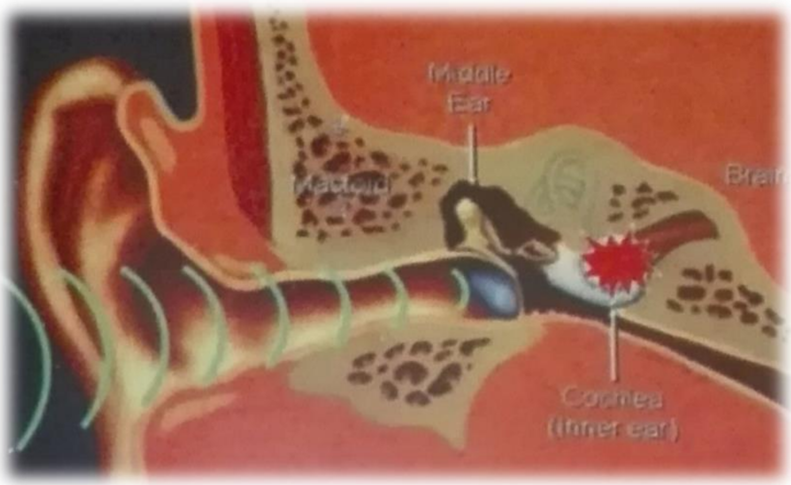

2- گوێچکەی ناوەراست :

ئەم بەشەی گوێچـکە لـە چـەکوش و دەزگـا و ئێسـکەئاوزەنگی پێکهـاتوە و ئـەرکی سـەرەکی گەورەکردنی ئەو دەنگانەیە کە لەرێگای گوێچکەی دەرەوە بۆی رەوانە کراوە .

3- گوێچکەی ناوەوە :

ئەم بەشەی گوێچکە پڕە لەشلەی تایبەت وپەیوەستە بە هەردوو پرۆسەی هاوسەنگی و جووڵە و لوولپێچ کە وەك لوولەك وایە لەخانەی موویی پێك دێت و لوولپێچ بەرپرسە لەبیستنی دەنگەکان و گۆرینیان بۆ شەپۆلی کارەبایی وناردنیان لەرێگەی دەماری بیستنەوە بۆ مێشك بۆ تیگەیشتن و لێکدانەوەیان .

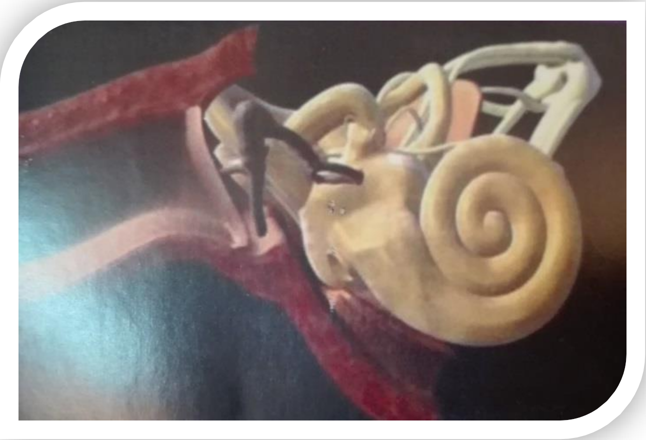

هۆکارەکانی نابیست

- 1- هۆکارەکانی پێش لەدایک بوون .
- 2- هۆکارەکانی کاتی لەدایک بوون.
- 3هۆکارەکانی دوایی لەدایک بوون.

1- هۆکاری پێش لەدایک بوون ێش :

ئەو هۆکارانە لەخۆدەگرێت کە پێش لەدایک بوونی منداڵ روودەدات ،بەڵام کاریگەریە نەرێنیەکەی دوای لەدایک بوون بەدیاردەکەوێت و بەردەوام دەبێت لەسەری بەدرێژایی ژیانی ،هۆکارەکانیش جۆراوجۆرن دیارترینیان ئەمانەن :

هۆکاری بۆماوەیی : ئەم هۆکارە هەندێك خاسیەت وحالەتی نەخۆشی دەگوازێتەوە لەڕێگەی ئەو .
کرۆمۆسۆمانەی هەڵگری ئەم خاسیەتەن وەك لاوازی
خانەکانی بیستن یان لاوازی دەماری بیستن بۆماوەیی بەرپرسەلەنزیکە 60-50%
حالەتەکانی ئاستەنگی بیستن نابیست. هەروەها
نزیکەی

85%ی حالەتەکانی نابیستی بۆماوەی دەگوازرێتەوە کەبەسیفەتێکی زنجیرەیی
دادەنرێت,بەشێوەیەك کرۆمۆسۆمی هەڵگری کۆسپی بیستن لەباوکی لەش ساغ دەگواتزرێتەوە بۆ
منداڵەکانی هەرچەندە باوکەکە ئاستەنگی بیستنی نیە بەڵام هەردووکیان هەڵگری کرۆمۆسۆمی
بۆماوەیی کۆسپی بیستنن,ئەم حالەتە بەزۆری لەهاوسەرگیری خزمەوە دەردەکەوێت حالەتی
بۆماوەیی دەردەکەوێت دوای ساڵانێك 30 سال بۆ 40سال. نابیست لەم هاوسەرگیریە بەشێوەی
تاکو

یر.هۆکارەکانی کاتی لەدایك بوون : لەئە نجامی زەبرێکی توند کەدەبێتە هۆی خوێن بەربوونی مێشك یان نەگیشتنی ئۆکسجین بۆخانەکانی مێشك لەئە نجامدا دەبێتە هۆی مردنی خانەکانی بیستن لای منداڵ هەروەها ئەو هۆکاران ەی لەکاتی لەدایکبوونی سەختوماوەدرێژکەئامێرتێدابەکاردێت پەستاندەخرێتەسەرسەری منداڵ.

.هۆکارەکانی دواى لە دایك بوون : ئەم هۆکارانە دەگرێتەوە کەدوای لەدایکبوون توشی دەبێت لەکاتی مندالی وهەرزەکاری و پێگەیشتووی دل هۆکارەکانی گۆرانکاری ڕوودەدەن, وە شوێنەواری ئەم گۆرانکاریانە کاریگەری نەرێنی خرا پیان لەسەر بیستن بە شێوازێکی دیاریکراوی وبەدەرەجەیەکی دیاری کراو دەبێت ئەمانەش وادەکەن توشی ئاستەنگی بیستن ببێت. لەوانە :

پۆلینکردنی جۆری نابیستان

- 1- پۆلینکردنی ئەو تەمەنەی کە تێدا توشی بەربەستی بیستن بوە .
- 2- پۆلینکردنی پزیشکی .
- 3- پۆلینکردن بە پێی کەم و زۆری نابیستیەکەی
- 4- پۆلینکردنی پەروەردەیی .
- 1- پۆلینکردنی ئەو تەمەنەی کە تێدا توشی بەربەستی بیستن بوە .

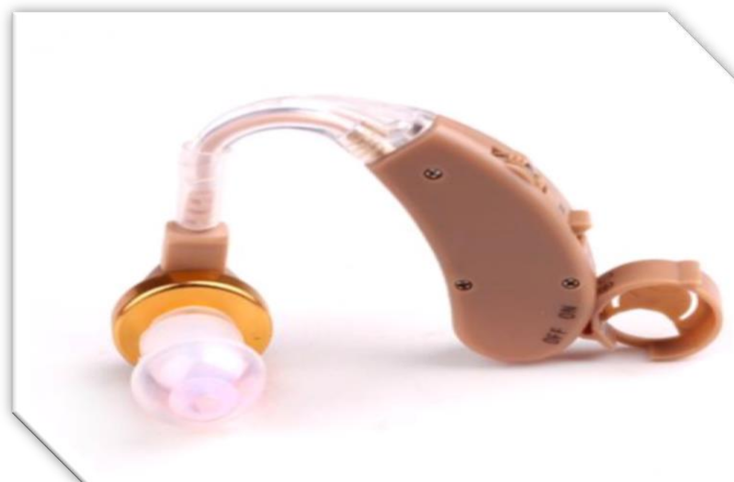

تایبەت مەندیەکانی کەسانی نابیست

- 1- تایبەت مەندی هەڵسوکەوت .
- 2- تایبەت مەندی زمانەوانی
- 3- تایبەت مەندیەکانی ئەکادیمی .
- 4- تایبەت مەندی کۆمەڵایەتی و هەڵچون
- 1- تایبەت مەندی هەڵسوکەوت.

أ- بەربەستی بیستن کاریگەری زۆری هەیە لەسەر لایەنی هەڵسوکەوت،کە دەبێتە هۆی گۆشەگیری کەسەکەو دوور کەوتنەوەی لە کۆمەڵگا .

ب-لێکۆلینەوەکان دەریان خستوە کە ئاستەنگی گەشەی کۆمەڵایەتی کە سانی کەسی ئاسایی کەمترە تاڕادەی لەسەدا20/15نابیست لە

ج- لێکۆلینەوەکان ئاماژە بەوە دەکەن ئالۆزی دەروونی لەنێوان کەسانی توش بوو بەربەستی بیستن بەرز ترە لەکەسانی ئاسایی،ئەمانە لەهەمووکەس دووچاری پاڵە پەستۆی دەروونی وخەمۆکی ونزمبونەوەی ئاستی تێگەیشتن لە

2 -تایبەت مەندی زمانەوانی .

سەلمێنراوە لای هەموو توێژەکان گەورەترین لێکەوتەی نەرێنی بۆ نابیستەکان، دەکەوێتە بواری گەشەی زمان وزمانەوانی ئاخاوتن، بەڵام بەربەستی بیستن شوێنەوار بەجێ ناهێلێ لەسەر زمانی جەستەو هێما زمانی نابێژی و الف وبێ پەنجەکان بەکاردێن.

3- تایبەت مەندیەکانی ئەکادیمی :

نابیستەکان بەگرانی قۆناغەکانی خوێندن تەواو دەکەن، چونکە خوێندن وئاخاوتن پەیوەستن بەیەکەوە، بەڵام ئەوانە وانیە کە زیرەك نین ،بەڵکو پەیوەندی بە شێوازی خوێندن وانە گوتنەوە هەیە .

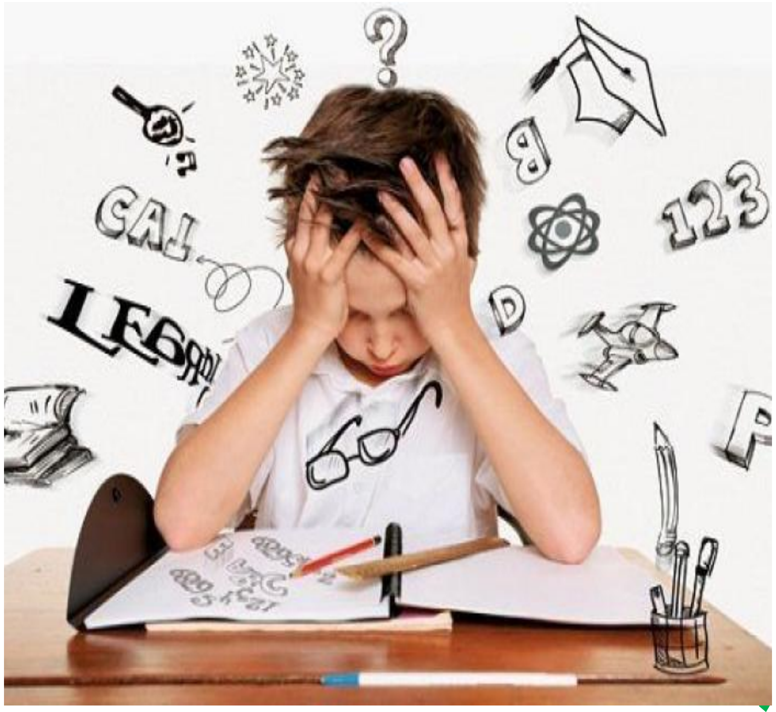

4- تایبەت مەندی کۆمەڵایەتی و هەڵچوونی :

ئەوانەش توشی بەربەستی بیستن بوونە،بەزەحمەت لەگەڵ کۆمەڵ دەگونجێن بەهۆی ئاستەنگی زمانەوانی،لەبەر ئەوەی ناتوانن هەستی خۆیان دەربڕن بۆ دەورووبەریان هەروەها زۆربەی ئەوانەی کێشەی بیستنیان هەیە،باری هەست و سۆزیان تا ڕادەیەك ناجێگیرە وە زۆرتر توشی خەمۆکی دەبن .

- -ئاستی لەدەست دانی بیستن : بە پێ ی ئەم رەهەندە بۆسێ توێژ بەگوێرەی پلەی لەدەست دانی ئاستی بیستن کە بەیەکەی(دیسبل) دەپێورێت ئەمانەن:
- أ-توێژی بەربەستی بیستن ئاسایی (سادە)
- بەهای لەدەست دانی بیستن لەم توێژەدا لەنێوانبریر-بر□ یەکەی دیسبل
- ب- توێژی بەربەستی بیستنی ناوەندی
- بەهای لەدەست دانی بیستن لەم توێژەدا لە نێوانبر□-بر□ یەکەی دیسبل
- ج- توێژی بەربەستی بیستنی توند
- بەهای لەدەست دانی بیستن لەم توێژەدا لەنێوان بر□-بنی یەکەی دیسبل
- د- توێژی بەربەستی بیستنی زۆر توند
- ئاستی لەدەست دانی بیستن لەم توێژەدا زیاترە لەبنی یەکەی دیسبل

- ڕێنمایی بۆ خێزانی نابیستان ؛

- -قبوڵکردن ؛

- هاندان و پاداشتکردن؛